

ÚHEL POHLEDU

Přestaňme strašit „říši zla“

Současné Rusko není náš úhlavní nepřítel. NATO by se mělo mnohem více soustředit na mírovou diplomacii

Válka není řešení. Podle autora článku by NATO mělo řešit konflikty hlavně mírovou cestou. Vojenské intervence, jako ta v Afghánistánu, zatím jen přispěly k rozvratu daných zemí. FOTO PROFIMEDIA

VÁCLAV HOŘEJŠÍ
molekulární imunolog

V posledních týdnech nemine den bez novinových komentářů o tom, jak důležité je pro naši bezpečnost členství v NATO.

Před rokem 1990 hrála Severoatlantická aliance nesporně zásadní roli při zadržování Sovětského svazu a komunistického nebezpečí obecně. Po rozpadu SSSR a ukončení studené války se zdálo, že i Rusko se postupně k této organizaci připojí. Vývoj šel ale jinak a z Ruska se stal opět protivník, v očích mnohých dokonce úhlavní nepřítel.

Propaganda z obou stran

Musím bohužel konstatovat, že na tomto neblahém vývoji měla zásadní podíl mírně řečeno nemoudrá politika Západu. Po rozpadu Sovětského svazu totiž začali západní politici dávat najevo, že na ruské zájmy není potřeba brát ohledy. To v Rusku začalo vyvolávat dojem (podle mě docela oprávněný), že strategickým cílem Západu je postupně zcela eliminovat Rusko jako velmoc, podrobit si ho a pravděpodobně docílit i jeho rozpad.

K tomu, co dnes Rusku především vytýkáme, tedy podpora donbaských

separatistů a anexe Krymu, evidentně došlo až v reakci na „majdanský puč“. Myslím, že v tom donbaském konfliktu se chovají všichni, tedy jak separatisté a jejich ruští podporovatelé, tak ukrajinská vláda jako nezodpovědní dobrodruzi.

Rusku se vytýká i to, že vede se Západem informační válku, ovlivňuje výsledky voleb atd. Ale – jakápak „válka“? Vždyť ve skutečnosti se jedná jen o propagandu. I Západ přece vede propagandistickou kampaň proti Rusku. Do Kyjeva jezdili během majdanských demonstrací západní politici a podporovali protivládní demonstranty. Dovedete si představit, že by podobně jezdili vysoce postavení ruští politici do Paříže podporovat tzv. žluté vesty nebo do Londýna podporovat brexitéry? A jaká by byla americká reakce, kdyby v Mexiku zavládl otevřeně protiamerický režim a na jeho území by byly rozmístovány ruské jednotky?

Ta nynější protiruská kampaň, která z Ruska dělá jakousi „říši zla“, srovnatelnou snad se stalinismem, je podle mého názoru absurdní. Je přece očividné, že dnešní Rusko je něco úplně jiného než někdejší SSSR. Ten byl skutečně hrozným protivníkem zejména proto, že se opíral o pracovanou ideologii se světovládnými ambicemi. Tu dnešní Rusko samozřejmě nemá; je to jen jedna z celkem „normálních“ kapitalistických

Nikdo rozumný nemůže tvrdit, že naši republiku Rusko jakkoli ohrožuje. Jsem proto přesvědčen, že bychom se měli snažit, aby se naše vztahy s Ruskem zlepšily.

”

zemí (momentálně asi politicky docela podobná například Turecku) s obvyklými více či méně oprávněnými regionálními zájmy. Rusko je určitě mnohem svobodnější země než bývalý Sovětský svaz – lidé mohou svobodně cestovat, existuje opozice (slabá, ale asi hlavně vlastní vinou) i řada nezávislých médií, konají se protestní demonstrace i relativně regulární volby.

Nikdo rozumný snad nemůže vážně tvrdit, že naši republiku Rusko jakkoli ohrožuje. Jsem proto přesvědčen, že bychom se měli snažit, aby se naše vztahy s Ruskem zlepšily. EU by měla zrušit sankce, které jsou stejně spíše kontraproduktivní; ostatně – byly nějaké sankce za to, co jiní napá-

chali v Iráku, Sýrii, Libyi, Srbsku či Jemenu?

Co z toho plyne ohledně našeho členství v NATO? Jsem přesvědčen, že tato organizace by měla v první řadě začít důsledně respektovat svůj hlavní princip formulovaný v 1. článku zakládající smlouvy, tedy řešit hrozící konflikty všemi dostupnými mírovými prostředky. Místo toho se Aliance v rozporu se svým původním posláním v uplynulých více než 20 letech tragicky vojensky angažovala v konfliktech, které přinesly rozvrat několika zemí a vytvořily palčivý uprchlický problém.

Jde to i bez NATO

Slyšíme také, že vynakládáme málo prostředků na vojenské účely. Podle mého názoru je těch nynějších 1,1 procenta HDP až příliš, protože žádné reálné nebezpečí nevidím (znovu opakuji – neříkejte mi, že tím nebezpečím je Rusko!).

NATO by tedy podle mého názoru mělo opustit nynější silovou strategii vyhovující asi jen americkému a evropskému vojensko-průmyslovému komplexu a vrátit se k energické diplomacii a „realpolitice“ beroucí v úvahu i oprávněné ruské zájmy. Kdyby bylo po mém, vůbec by mi nevadilo, kdybychom z NATO vystoupili. Pokud bychom tak učinili, ocitli bychom se v dobré společnosti států EU jako Rakousko, Švédsko či Irsko.

DISKUSE

Nový stavební zákon? Výzva pro památkáře

JAN KAIGL
architekt
a památkář

Poslední dobou sílí kritika právního stavu a zejména praxe, kdy stavební úřady rozhodují podle početného souboru závazných stanovisek od tzv. dotčených orgánů státní správy. Tato kritika je zčásti důvodná. Nejde jen o průtahy a nevhodnost v územním nebo stavebním řízení. Stavebníka zkrátka obtěžuje, když si například musí sám složitě obstarávat závazná stanoviska, která nepotřebuje pro sebe, ale pouze pro stavební úřad, aby rozhodl.

Pro další problémy by měl řešit nový stavební zákon. Obsah a způsob přípravy budoucí normy vzbuzuje ale velké obavy památkářů.

Stavební právo má pro památkovou péči podstatný význam. Nemovitých památek, tedy staveb a pozemků a jejich souborů, chráníme v ČR přibližně 41 000. Máme také 600 památkových území – rezervací a zón městského, vesnického a krajinného typu a archeologických rezervací.

Některé nemovité památky a památková území různé velikosti jsou navíc jakoby obaleny ochrannými pásmy. Například Pražská památková rezervace zahrnuje celé historické jádro města na ploše 8,5 km² a její ochranné pásmo má rozlohu 90 km². Pečovat o toto bohatství podle zákona o státní památkové péči z roku 1987, který stále platí, je čím dál těžší. Prosadit nový a lepší památkový zákon je ještě obtížnější. Zatím poslední zadání od vlády zní, aby ministr kultury předložil památkový zákon letos v září. Má to být paragrafované znění, zpracované podle

věcného záměru z let 2011–2012. Asi se už zapomnělo, že slabiny v koncepci tohoto záměru přispěly k zamítnutí návrhu památkového zákona Poslaneckou sněmovnou v létě 2017.

Inspirace ze Slovenska

Památkovou péči u nás vykonává v prvním stupni 205 úřadů obcí s tzv. rozšířenou přenesenou působností. Jimi vydaná závazná stanoviska k záměrům obnovy památek nebo úprav nemovitostí, které nejsou památkami, ale leží v památkovém území, slouží jako podklad do územního a stavebního řízení. Každému závaznému stanovisku ještě předchází posudek od Národního památkového ústavu (NPÚ). Důvodem této podvojnosti a z ní často plynoucích průtahů je, že obecní úřady nedisponují všemi nezbytnými poznatky o památkách, a NPÚ, který je má, zase není správním úřadem.

Obdobný systém měli na Slovensku. Uznali, že nevyhovuje, a našli odvahu ho odstranit. Od roku 2002 tam existuje Památkový úřad SR. Spadá pod resort kultury, má celostátní působnost a spolupracuje přímo jak se stavebními úřady, tak i vlastníky památkově chráněných věcí. Byrokracie je méně. Veřejný zájem na zachování památek nijak neutrpěl, spíš naopak.

Aktuální věcný záměr nového stavebního zákona z dílny ministerstva pro místní rozvoj se památkové péče týká v mnoha podstatných směrech. Podle toho, jak zatím vypadá, jsou některé obavy památkářů namístě. Sporný je například zvažovaný princip, podle kterého by stavební úřad mohl fakticky revidovat stanovisko orgánu památkové péče nebo posoudit tu kterou věc památkové péče za něho. V takovém případě by se ale stavební úředníci museli vyznat v památkové péči. Je to vůbec reálné

DOPISY REDAKCI

Mezi svobodou a nutností

Ad LN 8. 4.:

Autem k demokracii a zase zpátky

Přesto, anebo právě proto, že patřím k oné úzké sociální menšině (nikdy jsem automobil nevlastnil ani neřídil a jen zřídka se v něm svezu), jež si dovoluje žít „v luxusu“, bych rád zareagoval na sloupek pana Petrálka. S řadou uvedených myšlenek lze souhlasit, k některým mám výhrady, nicméně hlavním důvodem mé reakce je závěr příspěvku, kde Zbyněk Petráček píše: „... Má-li demokracie pud sebezáchovy, ať hledá cesty, aby nejezdil autem nebylo luxusem. Říká se tomu svoboda jako poznatá nutnost. A nepochází to od Marxe, jak se často tvrdí, ale už od Spinozy.“

Zejména k posledním dvěma větám mám několik připomínek:

1) Teze o „svobodě jako poznaté nutnosti“ má daleko starší kořeny. Její zárodky lze hledat již v myšlenkách starých řeckých a římských stoiků.

2) V novověké éře bývá tato teze sledována zejména na myslitelské linii Spinoza–Hegel–Engels. Marx ji používal jen zřídka.

3) Většinou však, zejména v jakýchsi popularizačních výkladech, bývá obsah této teze poněkud zkreslován. Zvláště to platí o učení holandského myslitele Židovského původu Barucha Spinozy. Nemám v úmyslu zde podávat detailní vysvětlení, pouze bych rád připomněl, že ve Spinozově filozofii se nejedná o to, že poznání nutnosti našeho konání a jednání znamená jakési naše osvobození či svobodu. To by byla velmi zvrácená myšlenka.

Holandský filozof ve svých spisech naopak zdůrazňoval, že lidská svoboda, jež je umožněna zejména věčnou částí naší mysli, spočívá v možnosti volby! A to volby mezi životem vedeným rozumem a životem dirigovaným neadekvátními a falešnými představami. A právě to, jakou cestu zvolíme, je výrazně ovlivněno poznáním podmínek, za jakých se volba děje, tj. nutnosti, která nás obklopuje a omezuje naši moc.

Proto je člověk, lidská bytost pro Spinozu zvláštním prolínáním moci a bezmoci, a tedy též svobody a nutnosti či přesněji nucenosti.

doc. dr. Martin Hemelík, CSc.

Dopisy jsou redakčně kráceny.

Své příspěvky posílejte do rubriky Názory na adresu LN, Karla Engliš 519/11, 150 00 Praha 5 - Smíchov nebo e-mailem na adresu dopisy@lidovky.cz.

Názory v této rubrice nemusejí vyjadřovat stanovisko redakce